

ประเภทของคำ

สันติวัฒน์ จันทร์โต

คำแบ่งออกเป็น 7 ประเภท
(พระยาอุปกิตศิลปสาร, กำชัย ทองหล่อ)

- 1. คำนาม
- 2. คำสรรพนาม
- 3. คำกริยา
- 4. คำวิเศษณ์
- 5. คำบุพบท
- 6. คำสันธาน
- 7. คำอุทาน

คำสรรพนาม

- คือ คำที่ใช้แทนคำนามหรือข้อความที่กล่าวมาแล้วเพื่อไม่ต้องกล่าวซ้ำ แบ่งออกเป็น 6 ชนิด คือ
- 1. บุรุษสรรพนาม
- 2. ประพันธสรรพนาม
- 3. วิภาคสรรพนาม
- 4. นิยมสรรพนาม
- 5. อนิยมสรรพนาม
- 6. ปฤจฉาสรรพนาม

บุรุษสรรพนาม

- คำสรรพนามที่ใช้แทนชื่อในการพูดจากัน แบ่งเป็น 3 ชนิด

ชนิด	การแทน	ตัวอย่าง
บุรุษที่ 1	แทนชื่อผู้พูด	ฉัน ข้าพเจ้า ผม
บุรุษที่ 2	แทนชื่อผู้ฟังด้วย	เธอ คุณ เจ้า
บุรุษที่ 3	แทนชื่อผู้พูดถึง	เขา ท่าน พระองค์

ประพันธสรรพนาม

- สรรพนามแทนนามที่ติดต่อกันข้างหน้า ประพันธสรรพนามที่ใช้กันมาก ได้แก่ ที่ ซึ่ง อัน ผู้ เช่น
- คนที่เป็นชาวนาต้องมีความอดทน
- นักเรียนผู้สอบได้คะแนนดีจะได้รับรางวัล

ข้อสังเกต ประพันธสรรพนามต้องอยู่ติดกับนามหรือสรรพนามเท่านั้น หากอยู่ติดกับกริยาหรือวิเศษณ์จะเป็นประพันธวิเศษณ์ซึ่งใช้เชื่อมอนุประโยคชนิดอื่น

วิภาคสรรพนาม

- นามที่ใช้แทนคำนามข้างหน้าเพื่อจำแนกคำนามนั้นออกเป็นส่วน ๆ ได้แก่ คำว่า
- ต่าง ใช้แทนนามข้างหน้า จำแนกนามเป็นหลายส่วน แต่ทำกริยาอย่างเดียวกัน เช่น นักเรียนต่างทำการบ้าน
- บ้าง ใช้แทนนามข้างหน้า นามนั้นหลายส่วนเหมือนกัน แต่แยกกันทำกริยา เช่น นักเรียนบ้างก็ทำการบ้านบ้างก็อ่านหนังสือ
- กัน ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อระบุว่า คำนามนั้นหลายส่วนทำกริยาเกี่ยวข้องกัน เช่น นักเรียนร่วมมือกัน

นิยามสรรพนาม

- สรรพนามที่แทนนามหรือข้อความเฉพาะหน้าเพื่อชี้เฉพาะหรือบ่งความให้ชัดเจน แน่นอน เช่น
 - นี้ ใช้แทนนามที่ใกล้ที่สุด เช่น นี้เป็นของใคร
 - นั้น ใช้แทนนามที่ห่างออกไป เช่น เอไปที่นั่นเมื่อไหร่
 - โน่น ใช้แทนนามที่อยู่ห่างที่สุด เช่น คุณมาจากที่โน่นอย่างไร
- ***นี่ นั้น โน่น ทั้งนี้ ทั้งนั้น เช่นนี้ เช่นนั้น อย่างนี้ อย่างนั้น อย่างโน่น***

อนินิยามสรรพนาม

- สรรพนามที่ใช้แทนนามทั่วไป ไม่กำหนดแน่นอนว่าเป็นสิ่งนั้นสิ่งนี้ เช่น
- ใครจะไปกับฉันก็ได้
- ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรเป็นอะไรแล้ว
- ผู้ใดมีน้ำใจก็ควรยกย่องผู้นั้น

ปฤจฉาสรรพนาม

- สรรพนามที่ใช้แทนนาม แต่มีเนื้อความเป็นคำถาม เช่น
- เมื่อกี้ใครมาหาฉัน
- อะไรอยู่ในห้อง
- ผู้ใดเป็นประธานนักเรียน

***อนิยมสรรพนามไม่ใช่เป็นคำถาม ส่วนปฤจฉาสรรพนามใช้เป็นคำถาม**

คำวิเศษณ์

- คือ คำที่ประกอบคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ เพื่อให้ได้ความชัดเจนยิ่งขึ้น แบ่งออกเป็น 10 ประเภทย่อย
- 1. ลักษณะวิเศษณ์
- 2. กาลวิเศษณ์
- 3. สถานที่วิเศษณ์
- 4. ปริมาณวิเศษณ์
- 5. นิยมวิเศษณ์
- 6. อนิยมวิเศษณ์
- 7. ปฤจฉาวิเศษณ์
- 8. ประติษฐานวิเศษณ์
- 9. ประติษษวิเศษณ์
- 10. ประพันธวิเศษณ์

ลักษณะวิเศษณ์

- คำวิเศษณ์ที่ใช้ประกอบเพื่อบอกลักษณะต่าง ๆ ของนาม หรือสรรพนาม ส่วนวิเศษณ์ประกอบกริยาและวิเศษณ์พบุไม่มากนัก
- บอกชนิด เช่น ชั่ว ดี อ่อน แก่ หนุ่ม สาว
- บอกขนาด เช่น ใหญ่ โต เล็ก กว้าง
- บอกสัดส่วน เช่น กลม แบน
- บอกสี เช่น ม่วง คราม น้ำเงิน
- บอกเสียง เช่น ดัง เบา แหบ ไส
- บอกกลิ่น เช่น เหม็น หอม ชุน
- บอกรส เช่น เปรี้ยว หวาน เผ็ด เค็ม
- บอกสัมผัสหรือความรู้สึก เช่น ร้อน เย็น แข็ง อ่อน
- บอกอาการ เช่น เร็ว ช้า เฉื่อย

กาลวิเศษณ์

- วิเศษณ์บอกเวลา ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต
- ประกอบนาม คนโบราณ คนเดี๋ยวนี เวลาเช้า เวลาเที่ยง
- ประกอบสรรพนาม เช่น เธอเดี๋ยวนีไม่เหมือนเธอแต่ก่อน
- ประกอบกริยา เช่น นอนเร็ว นอนนาน ตื่นเช้า
- ประกอบวิเศษณ์ เช่น นักเรียนเดี๋ยวนีไม่เหมือนนักเรียนเมื่อก่อน

สถานวิเศษณ์

- คำวิเศษณ์บอกสถานที่ แสดงที่อยู่หรือระยะที่ตั้งอยู่
- ประกอบนาม เช่น บ้านใกล้เรือนเคียง
- ประกอบกริยา เช่น อยู่เหนือ อยู่ใต้

ปริมาณวิเศษณ์

- คำวิเศษณ์บอกจำนวน แบ่งออกเป็น 4 ประเภทย่อย คือ
- 1. บอกจำนวนไม่มีจำกัด คนมาก คนน้อย กินมาก กินน้อย
- 2. บอกจำนวนจำกัด คนทั้งหมด บรรดาคน กินหมด
- 3. บอกจำนวนแบ่งแยก บางคน ต่างคน กินบ้าง ต่างทำ
- 4. บอกจำนวนนับ
 - บอกจำนวนเลขธรรมดา เช่น หนึ่ง สอง สาม ใช้ประกอบกับคำนาม เช่น หนึ่งคน สองครั้ง
 - บอกจำนวนเลขที่ เช่น ลำดับที่ 1 คนที่ 1

นิยามวิเศษณ์

- วิเศษณ์บอกกำหนดเขตของความหมายชัดเจนว่า สิ่งนี้สิ่งนั้น
อย่างเดียว หรือเป็นอย่างนี้เท่านั้นแบบเดียว ไม่เป็นแบบอื่น
แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
- 1. บอกกำหนดแน่นอนเกี่ยวกับสถานที่ คนนี้ ที่โน่น คนนั้น ที่โน่น
- 2. บอกกำหนดแน่นอนเกี่ยวกับความหมาย ชั้นเอง เหนือคนอื่น
ที่เดียว

อนิยามวิเศษณ์

- คำวิเศษณ์แสดงความไม่ชี้เฉพาะ หรือไม่กำหนดแน่นอนว่าเป็นสิ่ง
หนึ่งสิ่งใด คนหนึ่งคนใด แบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย คือ
- 1. พวกตรงข้ามกับนิยามวิเศษณ์ คนอื่น ทำอย่างอื่น
- 2. บอกความไม่แน่นอนหรือความสงสัย ไยเธอทำแบบนี้ จะวิ่งก็
รอบก็ได้

ปฤจฉาวิเศษณ์

- คำวิเศษณ์ประกอบเนื้อความเป็นคำถามหรือแสดงความสงสัย เช่น
- นักเรียนคนใดทำแก้วแตก
- ต้นนั้นคือต้นอะไร
- ท่านมีพี่น้องกี่คน

ประติชญาวิเศษณ์

- คำวิเศษณ์บอกการเรียกร้องหรือขานรับโต้ตอบกัน
- 1. บอกเสียงเรียกร้อง เช่น เธอจำ คุณแม่ขอรับ
- 2. บอกการโต้ตอบกัน เช่น
ถาม: คุณเป็นครูหรือ
ตอบ: ขอรับ ผมเป็นครู/ ผมเป็นครูขอรับ

ประตวิเศษวิเศษณ์

- คำวิเศษณ์ที่บอกความปฏิเสธ ห้าม ไม่ยอมรับ เช่น
- **ใช่** เรื่องของเธอ
- ไม่อยู่ หาดูไม่
- เปล่า ห้ามมิได้

ประพจน์วิเศษณ์

- วิเศษณ์ประกอบคำกริยาหรือวิเศษณ์เพื่อเชื่อมประโยคให้มี
ความเกี่ยวเนื่องกัน เช่น ที่ ซึ่ง อัน อย่างที่ ชนิดที่ ให้ ว่า ที่ว่า คือ
เพื่อ
- เป็นเวลาอันนาน**ซึ่ง**ประมาณไม่ได้
- เขากินอย่าง**ที่**เรียกว่าซุก
- เด็กเสียคน**เพราะ**ผู้ใหญ่สอนไม่ดี
- เขาพูด**เพื่อ**ให้เราดีใจ

คำบุพบท

- คือ คำที่ใช้หน้าหน้านาม สรรพนาม กริยาสมวารมาลา เพื่อบอกตำแหน่ง หน้าที่ และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือประโยค (ระหว่างคำหน้ากับคำหลัง ประโยคหน้า กับ ประโยคหลัง) บุพบทแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
- 1. บุพบทที่ไม่เชื่อมกับคำอื่น
- 2. บุพบทที่เชื่อมกับคำอื่น

บุพบทที่ไม่เชื่อมกับคำอื่น

- บุพบทนำหน้าคำร้องเรียก เช่น ดูรา ดูก่อน ข้าแต่ เช่น ข้าแต่ท่านทั้งหลาย
- บุพบทที่นำหน้า “การิตการก” คือ บุพบทที่ทำหน้าที่รับใช้ ได้แก่ คำว่า “ยัง” ซึ่งมาจากภาษาบาลี เช่น ครูยังศิษย์ให้เดิน คือ คำว่า ยังไม่ได้เชื่อมคำว่า ครู กับ ศิษย์ แต่ทำหน้าที่นำหน้าคำว่า ศิษย์ เท่านั้น

บุพพทที่เชื่อมกับคำอื่น

- บุพพทนำหน้ากรรม ได้แก่คำว่าซึ่ง ในภาษาไทยไม่นิยมใช้ เช่น เขาบริโภคซึ่งอาหารคาวหวาน
- บุพพทที่นำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ เช่น บุตรแห่งนาง เรื่องของเธอ
- บุพพทนำหน้าบทบอกลักษณะ เช่น ดีด้วยมือ เห็นกับตา ถวายแด่ พระ ยืนคำร้องต่อศาล
- บุพพทนำหน้าบอกเวลา เช่น เมื่อเช้า ในปลายเดือน ตั้งแต่เที่ยง จน ดึก เฉพาะเดื่อนนี้
- บุพพทนำหน้าบทบอกสถานที่ เช่น ของที่รถ ของในรถ บ้านอยู่ใกล้ ภูเขา เขามาจากกรุงเทพฯ ไปถึงบ้าน
- บุพพทนำหน้าบทบอกประมาณ เช่น นอนตลอดคืน เก็บพอสองปี คน เกือบร้อย ได้ราว 3 กิโลกรัม

คำสันธาน

- คือ คำที่ใช้เชื่อมถ้อยคำให้ติดต่อเป็นเรื่องเดียวกัน เชื่อมคำกับคำ ประโยคกับประโยค ข้อความกับข้อความ หรือเชื่อมความให้ สละสลวย แบ่งออกเป็น 7 ชนิด
- 1. เชื่อมความคล้ายตามกัน
- 2. เชื่อมความขัดแย้งกัน
- 3. เชื่อมความต่างต่อนกัน
- 4. เชื่อมความเป็นเหตุเป็นผลกัน
- 5. เชื่อมความเลือกเอา
- 6. เชื่อมความแบ่งรับรอง
- 7. เชื่อมเพื่อให้ความสละสลวย

สันธานเชื่อมความคล้ายตามกัน

- 1. เชื่อมความที่มีเวลาต่อเนื่องกัน
เขาอาบน้ำแล้วจึงกินข้าว
พอฝนตกเขาก็กินข้าว
- 2. เชื่อมความให้รวมกัน
น้องกินข้าวกับผลไม้
วันนี้ทั้งฝนก็ตกทั้งอากาศก็หนาว

สันธานเชื่อมความขัดแย้งกัน

- ถึงเขากินเก่งแต่เขาก็ไม่อ้วน
- กว่าถั่วจะสุกงาก็ไหม้
- ถึงเขาปากร้ายแต่ใจดี

สันธานเชื่อมความต่างต่อนกัน

- สันธานจำพวกนี้ใช้เชื่อมข้อความที่กล่าวถึงตอนหนึ่งจบแล้วกับข้อความที่จะกล่าวอีกตอนหนึ่งให้ติดต่อกัน ได้แก่ ฝ่าย ส่วน ฝ่ายว่า ส่วนว่า อนึ่ง
- นิดและน้อยเป็นพี่น้องกัน นิดเรียนต่อที่โรงเรียนใกล้บ้าน ส่วนน้อยนั้นสอบเรียนต่อได้ที่โรงเรียนประจำจังหวัดที่อยู่ไกลบ้าน

สันธานเชื่อมความเป็นเหตุเป็นผล

- พำร็องฝนจึงตก
- เพราะเขาตั้งใจอ่านหนังสือจึงสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้
- เขาไม่ยอมยกพูดกับใครฉะนั้นเขาจึงใส่หูฟัง

สันธานเชื่อมความเลือกเอา

- 1. ใช้ในความถาม
 เธอชอบสีขาวยหรือสีดำ
 คุณพ่อจะอยู่หรือไปคะ
- 2. ใช้ในความที่ไม่ใช่การถาม
 เธอต้องปิดไฟมิฉะนั้นจะถูกลงโทษ
 อย่ามัวแต่เล่น ไปอ่านหนังสือหรือทำการบ้านเสียที

สันธานเชื่อมความแบ่งรับรอง

- คือ สันธานที่ใช้เชื่อมความเพื่อบอกการคาดคะเน หรือบอกการแบ่งรับแบ่งสู้ ได้แก่ ถ้า ถ้า...ก็
- ถ้าฝนไม่ตกฉันจะไปตลาด
- ถ้าเธอไม่สบายก็พักผ่อนเถอะ

สันธานเชื่อมเพื่อให้ความสละสลวย

- คำสันธานที่เชื่อมเนื้อความให้บริบูรณ์เรียบร้อยตามไวยากรณ์ที่พูดกันโดยทั่วไป สันธานประเภทนี้บางครั้งใส่ไว้ในตอนต้นข้อความ บางครั้งก็แทรกลงในที่ต่าง ๆ ของข้อความ เช่น
- **อันว่า** ประเพณีเยี่ยงนี้ปราชญ์โบราณท่านได้กำหนดเป็นแบบแผนไว้
- เขาก็เป็นคนดีที่เดียวนะ

คำอุทาน

- คือ คำที่ผู้พูดเปล่งออกมาเพื่อบอกความต้องการ อารมณ์ นิสัย ใจคอของผู้พูด หรือเป็นคำที่ใช้เสริมบทให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คำอุทานแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
- 1. อุทานบอกอาการ
- 2. อุทานเสริมบท

อุทานบอกอาการ

- คือคำที่ผู้พูดเปล่งออกมาเพื่อแสดงความรู้สึก แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
- 1. ใช้บอกหรือแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ในการพูด เช่น เฮ้ย แนะ คุณพระ อู๋ย ไอ้ย
- 2. ใช้เป็นคำขึ้นต้นประโยคในคำประพันธ์ เช่น อ้า ไอ้ ไอ้ว่า

อุทานเสริมบท

- คือ คำอุทานที่ผู้พูดกล่าวเพิ่มเติมเพื่อให้มีคำครบถ้วนตามที่ต้องการ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท
- 1. อุทานเสริมบทที่ใช้เป็นคำสร้อย ใช้เป็นคำสร้อยของโคลงและร่าย เช่น เรือแข่งช่วยพานาง เมียงม่าน มานา
- 2. อุทานเสริมบทที่ใช้เป็นคำแทรก เช่น แมวเอ๋ยแมวเหมียว
- 3. อุทานเสริมบทที่ใช้เป็นคำเสริม เช่น วัดวาอาราม
หนังสือหน้าหา ไม่รู้ไม่ชี้